

Міністерство освіти і науки України
Донбаська державна машинобудівна академія (ДДМА)

ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ ПОЛІТИКИ

**Методичні вказівки
до семінарських занять**

для здобувачів спеціальності 052 «Політологія»

Затверджено
на засіданні методичної ради
Протокол № від

Краматорськ - Тернопіль

ДДМА

2022

Загальна теорія політики : методичні вказівки до семінарських занять для здобувачів спеціальності 052 «Політологія» / уклад.: Кваша О. П. – Краматорськ : ДДМА, 2022. – 44 с.

Міститься інформація щодо підготовки до семінарських занять з курсу «Загальна теорія політики». Наведено завдання для підготовки студентів за темами семінарських занять, теми доповідей і презентацій, питання для самоперевірки, екзаменаційні питання, перелік необхідної літератури.

Призначено для здобувачів спеціальності 052 «Політологія».

Укладач

О. П. Кваша, доц.

Відп. за випуск

О. П. Кваша, доц.

ЗМІСТ

Вступ	4
1 Тематика семінарських занять	5
2 Теми рефератів, презентацій	30
3 Питання до самоконтролю.....	33
4 Питання до іспиту.....	39
Рекомендована література	41

ВСТУП

Політологи – спеціалісти нової генерації, що покликані надавати компетентну політологічну, інформаційно-аналітичну, консультативну, просвітницьку та іншу допомогу установам і організаціям та широким верствам населення; забезпечувати гуманізацію соціокультурного середовища, підвищувати ефективність процесу соціалізації, формувати політичну свідомість і політичну культуру українського суспільства.

Загальна теорія політики – це наука про політику і про людей в політиці. Що являє собою політика і що привертає до неї увагу людей? Чому влада над людьми і ситуаціями, ніби невидимий магніт, притягує до себе тільки певні категорії індивідів? Привабливою є і непересічність особистості в політиці, а політичне лідерство, увінчане визнанням нації, несучи відчутні плоди й вагомі зрушення в соціальному житті, не залишає байдужим жодний допитливий розум.

Загальна теорія політики покликана сприяти подоланню стереотипних уявлень про політику як арену боротьби, протистояння, виникнення конфліктів й утвердженню в суспільній свідомості її розуміння як засобу інтегрування інтересів соціальних суб'єктів, досягнення громадянського миру, соціальної та національної злагоди, консенсусу.

Вивчення курсу «Загальна теорія політики» формує у студентів систему логічно завершених базових знань про політику, адекватних їм умінь та навичок.

У даному методичному посібнику викладено завдання для підготовки здобувачів за темами семінарських занять, теми доповідей та презентацій, питання для самоперевірки, перелік необхідної літератури для глибшого оволодіння знаннями з курсу «Загальна теорія політики».

1 ТЕМАТИКА І ЗАВДАННЯ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Політичне життя і політична наука

Основні терміни і поняття: Політичне життя, політичне, політика, суб'єкти політики, об'єкти політики, об'єкт політології, предмет політології, функції політології.

План.

1. Політичне і політика, різноманітність визначень політики.
2. Суб'єкти та об'єкти політики, її функції.
3. Предмет і об'єкт політології, її структура та категорії.
4. Методи дослідження політології, її завдання та функції.

Теми рефератів, презентацій:

1. Історія виникнення та розвитку політичної науки.
2. Зростання ролі та значення науки про політику для розбудови української державності.

Література.

1. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політологія. Київ, Знання, 2004.-540с.
2. Дубінін, В.В. Розвиток політичної думки в Україні: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Краматорськ: ДДМА, 2005. – 216 с.
3. Кваша О. П. Політологія : курс лекцій. Краматорськ : ДДМА, 2019. 135 с
4. Мухаев Р.Т. Политология: учебник для вузов.- М.: «Издательство ПРИОР», 1997.-368с.

5. Нечаев В.Д. Децентрализация, демократизация и эффективность// Полис.-2005.-№3.- С.92-102
6. Политология:Учебник для вузов/Под ред.проф.В.Н.Лавриненко.-2-е изд., перереб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002.-544с.
7. Политология : учебник / под ред. В.А. Ачкасова, В.А. Гуторова. – М. :Юрайт-Издат, 2006. – 692 с.
8. Политология : учебник / под ред. В.А. Ачкасова, В.А. Гуторова. – М. :Юрайт-Издат, 2006. – 692 с.
9. Політологія: Підручник/ М.І.Панов, Л.М.Герасіна, В.С.Журавський, В.Я.Зимогляд.- 2-ге вид., переробл. і доп.- К.: Видавничий дім "Ін Юре", 2005.- 520 с.
10. Рудич М. Політологія.- Київ, Либідь, 2005.-480с.
11. Шляхтун П.П. Політологія (теорія та історія політичної науки): Підручник.-К.: Либідь, 2002.-576с.

Тема 2. Політична влада: сутність, форми та роль у функціонуванні суспільства.

Основні терміни і поняття: влада, суб'єкт влади, об'єкт влади, політична влада, державна влада, компоненти політичної влади, функції політичної влади, легітимність влади, легальність влади, ефективність влади.

План

1. Поняття політичної влади, її сутність та функції
2. Основні концепції політичної влади.
3. Структура влади.
4. Суб'єкти влади як носії влади.
5. Ресурси влади.

6. Поняття легітимності та принцип поділу влади.

Теми рефератів, презентацій:

1. Концепції політичної влади: історичний аспект.
2. Мораль і політична влада.
3. Криза влади і трансформація владних відносин.

Література.

1. Бебик В. Політологія : наука і навчальна дисципліна: Підручник.- К.: Каравела, 2009.- 496 с.
2. Гелей С.Д. Політологія: Навчальний посібник/ С.Д.Гелей, С.М.Рутар.- 5-те вид., перероб. і доп.- К.: Знання, 2004.- 645 с.
3. Кваша О. П. Політологія : курс лекцій. Краматорськ : ДДМА, 2019. 135 с
4. Политология: Учебник для вузов/Под ред.проф.В.Н.Лавриненко.-2-е изд., перероб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002.-544с.
5. Политология : учебник / под ред. В.А. Ачкасова, В.А. Гуторова. – М. :Юрайт-Издат, 2006. – 692 с.
6. Піча В.М. Політологія: Підручник/ В.М.Піча, Н.М.Хома.- 5-те вид., стер.- Львів: "Новий Світ-2000", 2008.- 304 с.
7. Рудич М. Політологія.- Київ, Либідь, 2005.-480с.
8. Шляхтун П.П. Політологія (теорія та історія політичної науки): Підручник.-К.: Либідь, 2002.-576с.

Тема 3. Політична еліта та політична влада.

Основні терміни і поняття: еліта, елітаризм, аристократія, олігархія, панівна верства, маси, натовп, циркуляція еліт, «залізний закон олігархії».

План

1. Сутність політичного елітизму та генеза цього поняття.
2. Класичні теорії еліт (В.Парето, Г.Моска, Р.Міхельс, В.Липинський, Д.Донцов).
3. Сучасні концепції еліт: макіавеллістська школа, ціннісні теорії, функціональні теорії еліт, ліволіберальні концепції еліт
4. Політична еліта в структурах влади. Еліта в демократичному суспільстві.
5. Складнощі та шляхи становлення сучасної еліти в Україні.

Теми рефератів, презентацій:

1. В.Липинський про роль провідної верстви. «Національна аристократія».
2. Сутність «залізного закону олігархії» і специфіка його прояву в Україні.

Література.

1. Аляєв Г. Є. Політологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Г. Є. Аляєв. — Вид. 2-ге. — Полтава: АСМІ, 2011. — 312 с.
2. Бебик В. Політологія : наука і навчальна дисципліна: Підручник.- К.: Каравела, 2009.- 496 с.
3. Графский, В.Г. История политических и правовых учений : учебник / В. Г. Графский. – М. : Проспект, 2005. – 600 с.
4. Гелей С.Д. Політологія: Навчальний посібник/ С.Д.Гелей, С.М.Рутар.- 6-те вид., перероб. і доп.- К.: Знання, 2007.- 309 с.
5. Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. Загальна теорія політики: Навчальний посібник. / Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. — К.: Видавничий дім «Кондор» , 2017. — 226 с.
6. Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. Концептуальні основи теорії політики: Навчальний посібник. – К., 2008. – 307 с.

7. Кваша О. П. Політологія : курс лекцій. Краматорськ : ДДМА, 2019. 135 с.
8. Матвеев С.А. Політологія: Навчальний посібник/ С.А.Матвеев, Л.С.Буланенко.- Х.: Одісей, 2008.- 272 с.

Тема 4. Політичне лідерство.

Основні терміни і поняття: політичне лідерство, формальний лідер, неформальний лідер, технологія лідерства, політичний імідж, політичний авторитет, культ особи.

План

1. Лідерство як соціальний феномен.
2. Основні концепції політичного лідерства (теорія рис, ситуаційна теорія конституюнтів, психологічна концепція, інтерактивний аналіз).
3. Типи політичного лідера.
4. Ідеї лідерства в історії.
5. Політичне лідерство в Україні.

Теми рефератів, презентацій:

1. Політичне лідерство в тоталітарних і демократичних державах.
2. Проблеми формування політичних лідерів в Україні.
3. Формування іміджу політичних лідерів і організацій.
4. Імідж політичного лідера і його складові.

Література

1. Бебик В. Політологія : наука і навчальна дисципліна: Підручник.- К.: Каравела, 2009.- 496 с.

2. Графский, В.Г. История политических и правовых учений : учебник / В. Г. Графский. – М. : Проспект, 2005. – 600 с.
3. Гелей С.Д. Політологія: Навчальний посібник/ С.Д.Гелей, С.М.Рутар.- 6-те вид., перероб. і доп.- К.: Знання, 2007.- 309 с.
4. Дегтярев А.А. Основы политической теории – М.: ЮЮНИТИ-ДАНА, 2010. – 434 с.
5. Демократія: Антологія. -К.: Смолоскип, 2005. – 1105 с.
6. Ирхин Ю.В., Зотов В.Д., Зотова Л.В. Политология: Учебник. – М.: Юристъ, 2009. – 511 с.
7. Зотов, В.Д. История политических учений : учебник / В.Д. Зотов, Л.В. Зотова. – М. : Юристъ, 2005. – 605 с.
8. Иванова Н.Ю. Політологія: навч. посіб. / Н.Ю. Иванова, В.Ф. Смоляк. – К.: КНЕУ, 2011. – 348 с.
9. Кваша О. П. Політологія : курс лекцій. Краматорськ : ДДМА, 2019. 135 с..
10. Мухаев, Р.Т. История политических и правовых учений : учебник для вузов / Р.Т. Мухаев. – М. : Приор-издат, 2004. – 608 с.

Тема 5. Політична опозиція

Основні терміни і поняття: опозиція, опір, бунт, протистояння, політична влада, державна влада, суб'єкти влади, системна опозиція, опозиційність.

План.

1. Принципи формування та діяльності опозиції.
2. Типи, форми і функції політичної опозиції.
3. Опозиція як індикатор демократичного суспільства і правової держави

4. Взаємодія опозиції і влади в Україні.

Теми рефератів, презентацій:

1. Типи опозиції в Україні: консервативна, екстремістська, демократична.
2. Громадянська компетентність опозиції і влади.

Література

1. Бебик В. Політологія : наука і навчальна дисципліна: Підручник.- К.: Каравела, 2009.- 496 с.
2. Графский, В.Г. История политических и правовых учений : учебник / В. Г. Графский. – М. : Проспект, 2005. – 600 с.
3. Гелей С.Д. Політологія: Навчальний посібник/ С.Д.Гелей, С.М.Рутар.- 6-те вид., перероб. і доп.- К.: Знання, 2007.- 309 с.
4. Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. Концептуальні основи теорії політики: Навчальний посібник. – К., 2008. – 307 с.
5. Даль Р.А. Поліархія. Участь у політичному житті та опозиція / О.Д. Білогорський (пер.з англ.). — Х. : Каравела, 2002. — 216 с.
6. Дегтярев А.А. Основы политической теории – М.: ЮЮНИТИ-ДАНА, 2010. – 434 с.
7. Демократія: Антологія. -К.: Смолоскип, 2005. – 1105 с.
8. Ирхин Ю.В., Зотов В.Д., Зотова Л.В. Политология: Учебник. – М.: Юристъ, 2009. – 511 с.
9. Зотов, В.Д. История политических учений : учебник / В.Д. Зотов, Л.В. Зотова. – М. : Юристъ, 2005. – 605 с.

Тема 6. Поняття і структура політичної системи

Основні терміни і поняття: система, політична система, структура політичної системи, політичні інститути, політичні принципи та норми, політична організація, політичні відносини, політична свідомість, політична культура, політичний режим, політичний плюралізм.

План.

1. Сутність та основні компоненти політичної системи.
2. Моделі політичної системи Д.Істона і Г.Алмонда.
3. Функції політичної системи.
4. Особливості формування політичної системи в Україні.

Теми рефератів, презентацій:

1. Роль Конституції у визначенні політичної системи.
2. Місце громадської думки в політичній системі.
3. Конституція України про політичну систему.

Література.

1. Авксентьева Т.Г., Бакіров В. С., Герасіна Л. М., Довбня О. М., Калиновський В. Б., Литвиненко О. В. Порівняльна політика. Основні політичні системи сучасного світу / Харківський національний ун-т ім. В.Н.Каразіна / Віль Савбанович Бакіров (ред.), Микола Іванович Сазонов (ред.). — Х., 2008. — 576 с.
2. Бебик В. Політологія : наука і навчальна дисципліна: Підручник.- К.: Каравела, 2009.- 496 с.
3. Гелей С.Д. Політологія: Навчальний посібник/ С.Д.Гелей, С.М.Рутар.- 5-те вид., перероб. і доп.- К.: Знання, 2004.- 645 с.
4. Кваша О. П. Політологія : курс лекцій. Краматорськ : ДДМА, 2019. 135 с.

5. Політологія:Учебник для вузов/Под ред.проф.В.Н.Лавриненко.-2-е изд., перереб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002.-544с.
6. Політологія : учебник / под ред. В.А. Ачкасова, В.А. Гуторова. – М. :Юрайт-Издат, 2006. – 692 с.
7. Піча В.М. Політологія: Підручник/ В.М.Піча, Н.М.Хома.- 5-те вид., стер.- Львів: "Новий Світ-2000", 2008.- 304 с.
8. Рудич М. Політологія.- Київ, Либідь, 2005.-480с.
9. Шляхтун П.П. Політологія (теорія та історія політичної науки): Підручник.-К.: Либідь, 2002.-576с.

Тема 7. Основні типології політичних систем

***Основні терміни і поняття:** суспільно-економічна формація; політичний режим; модельні характеристики, формаційні політичні системи, режимні політичні системи, тоталітарний, авторитарний, демократичний режими, плюралізм, диктатура, тиранія, деспотія, інтеграційні (цивілізаційні) політичні системи.*

План

1. Загальні підходи та характеристики типологій політичних систем.
2. Основні типи політичних режимів: тоталітарні, авторитарні, демократичні.
3. Критерії виокремлення основних типів політичних систем.
4. Динаміка політичних режимів.
5. Трансформація політичної системи України.

Теми рефератів, презентацій:

1. Типологія політичних систем Г.Алмонда.
2. Чи можлива диктатура в сучасному світі ?

Література

1. Авксентьєва Т.Г., Бакіров В. С., Герасіна Л. М., Довбня О. М., Калиновський В. Б., Литвиненко О. В. Порівняльна політика. Основні політичні системи сучасного світу / Харківський національний ун-т ім. В.Н.Каразіна / Віль Савбанович Бакіров (ред.), Микола Іванович Сазонов (ред.). — Х., 2008. — 576 с.
2. Бебик В. Політологія : наука і навчальна дисципліна: Підручник.- К.: Каравела, 2009.- 496 с.
3. Гелей С.Д. Політологія: Навчальний посібник/ С.Д.Гелей, С.М.Рутар.- 5-те вид., перероб. і доп.- К.: Знання, 2004.- 645 с.
4. Кваша О. П. Політологія : курс лекцій. Краматорськ : ДДМА, 2019. 135 с.
5. Политология: Учебник для вузов/Под ред.проф.В.Н.Лавриненко.-2-е изд., перероб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002.-544с.
6. Политология : учебник / под ред. В.А. Ачкасова, В.А. Гуторова. – М. :Юрайт-Издат, 2006. – 692 с.
7. Піча В.М. Політологія: Підручник/ В.М.Піча, Н.М.Хома.- 5-те вид., стер.- Львів: "Новий Світ-2000", 2008.- 304 с.
8. Рудич М. Політологія.- Київ, Либідь, 2005.-480с.
9. Шляхтун П.П. Політологія (теорія та історія політичної науки): Підручник.-К.: Либідь, 2002.-576с.

Тема 8. Держава в політичній системі суспільства

Основні терміни і поняття: держава, політичний інститут, теорії виникнення держави, патріархальна теорія, теорія суспільного договору, теорія підкорення, психологічна теорія, марксистська теорія, форми

правління, абсолютна монархія, конституційна монархія, дуалістична монархія, республіка, унітарна, федеративна та конфедеративна держави, державна влада, принцип розподілу влади, конституція.

План

1. Держава як політичний інститут, її ознаки, риси та функції.
2. Теорії виникнення держави: патріархальна теорія, суспільного договору, теорія підкорення, психологічна теорія, марксистська теорія.
3. Форми правління. Типи держави: правова, соціальна, демократична.
4. Державна влада й органи управління державою.
5. Система державної влади в Україні.

Теми рефератів, презентацій:

1. Теорії виникнення держави.
2. Місце людини в державі.
3. Система державної влади в Україні.

Література.

1. Бебик В. Політологія : наука і навчальна дисципліна: Підручник.- К.: Каравела, 2009.- 496 с.
2. Гелей С.Д. Політологія: Навчальний посібник/ С.Д.Гелей, С.М.Рутар.- 5-те вид., перероб. і доп.- К.: Знання, 2004.- 645 с.
3. Донцов Д. Історія розвитку української державної ідеї. – К., 1991.
4. Кваша О. П. Політологія : курс лекцій. Краматорськ : ДДМА, 2019. 135 с
5. Конституційні акти України 1917–1920. Невідомі Конституції України. – К., 1992.

6. Політологія:Учебник для вузов/Под ред.проф.В.Н.Лавриненко.-2-е изд., перероб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002.-544с.
7. Політологія : учебник / под ред. В.А. Ачкасова, В.А. Гуторова. – М. :Юрайт-Издат, 2006. – 692 с.
8. Піча В.М. Політологія: Підручник/ В.М.Піча, Н.М.Хома.- 5-те вид., стер.- Львів: "Новий Світ-2000", 2008.- 304 с.
9. Рудич М. Політологія.- Київ, Либідь, 2005.-480с.
10. Шляхтун П.П. Політологія (теорія та історія політичної науки): Підручник.-К.: Либідь, 2002.-576с.

Тема 9. Політичні партії, партійні та виборчі систем

Основні терміни і поняття: групи інтересів, громадське об'єднання, політичні об'єднання, громадсько-політична організація, рух, суспільно-політичні рухи, клуби, партія, політична партія, стратегія і тактика політичних партій, багатопартійність, партійна система.

План

1. Групи інтересів: поняття, типи, функції.
2. Історичні форми партій.
3. Політична партія, партійна система: поняття, типи, функції.
4. Програмні засади, стратегія і тактика політичних партій.
5. Сучасні тенденції у розвитку політичних партій і рухів в світі.
6. Партії і партійна система у сучасній Україні.

Теми рефератів, презентацій:

1. Етапи становлення та розвитку суспільно-політичних рухів.
2. Політичні партії і об'єднання в Україні: історія і сучасність.
3. Конституція України про свободу та умови об'єднання громадян у політичні партії.

4. Історія виникнення і розвиток суспільно-політичних рухів.
5. Альтернативні рухи в сучасному суспільному житті.
6. Історія утворення і становлення політичних партій.
7. Сучасні політичні партії і проблеми їх класифікації.
8. Утворення і становлення перших українських партій.
9. Національні партії в роки української революції 1917 – 1921 рр.
10. Західноукраїнські партії у 20–30-х роках ХХ століття.
11. Процес становлення багатопартійності в незалежній Україні.

Література

1. Бебик В. Політологія : наука і навчальна дисципліна: Підручник.- К.: Каравела, 2009.- 496 с.
2. Гелей С.Д. Політологія: Навчальний посібник/ С.Д.Гелей, С.М.Рутар.- 5-те вид., перероб. і доп.- К.: Знання, 2004.- 645 с.
3. Кваша О. П. Політологія : курс лекцій. Краматорськ : ДДМА, 2019. 135 с
4. Политология: Учебник для вузов/Под ред.проф.В.Н.Лавриненко.-2-е изд., перероб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002.-544с.
5. Политология : учебник / под ред. В.А. Ачкасова, В.А. Гутова. – М. :Юрайт-Издат, 2006. – 692 с.
6. Піча В.М. Політологія: Підручник/ В.М.Піча, Н.М.Хома.- 5-те вид., стер.- Львів: "Новий Світ-2000", 2008.- 304 с.
7. Рудич М. Політологія.- Київ, Либідь, 2005.-480с.
8. Шляхтун П.П. Політологія (теорія та історія політичної науки): Підручник.-К.: Либідь, 2002.-576с.

Тема 10. Громадянське суспільство і держава

***Основні терміни і поняття:** громадянське суспільство, моделі громадянського суспільства, громадські організації, громадянські права, свобода, демократія.*

План

1. Історична еволюція громадянського суспільства та уявлень про нього.
2. Ознаки, функції та атрибути громадянського суспільства.
3. Моделі громадянського суспільства.
4. Розвиток громадянського суспільства в незалежній Україні.

Теми рефератів, презентацій:

1. Громадянське суспільство як ключове поняття посткомуністичної трансформації.
2. Громадянське суспільство як умова свободи й демократії.
3. Відновлення громадянського суспільства в Україні на рубежі 80-х – 90-х років.
4. Перші громадські (неформальні) організації в Україні.

Література

1. Бебик В. Політологія: наука і навчальна дисципліна: Підручник.- К.: Каравела, 2009.- 496 с.
2. Гелей С.Д. Політологія: Навчальний посібник/ С.Д.Гелей, С.М.Рутар.- 6-те вид., перероб. і доп.- К.: Знання, 2007.- 309 с.
3. Демократія: Антологія / Упорядник О. Проценко. - К., 2005.
4. История политических и правовых учений: учебник для вузов / Н.М. Азаркин, В.Н. Жуков, Ю.С. Завьялов; отв. ред. О.В. Мартышина. – М.: Норма, 2004. – 912 с.

5. Основи демократії: Навчальний посібник/ За заг. редак. А.Колодій. - К., 2002.
6. Мухаев, Р.Т. Политология : учебник / Р.Т. Мухаев. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2005. – 495 с.
7. Політична система і громадянське суспільство: європейські і українські реалії: монографія / А. І. Кудряченко, В. М. Бебик, В. І. Бортніков та ін. – К.: НІСД, 2007. - 396 с.
8. Громадянське суспільство України: сучасний стан і перспективи впровадження європейських стандартів взаємодії з державою: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції, 12 грудня 2013 р., м. Київ / Упоряд.: В.М. Яблонський, О.А. Корнієвський, П.Ф. Вознюк. — К.: НІСД, 2014. — 192 с.
9. Держава і громадянське суспільство в Україні: пошук концепції співпраці: аналітична доповідь / За ред. О.М. Майбороди. — К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН Укр., 2013. — 376 с.
10. Колодій А. Історична еволюція громадянського суспільства та уявлень про нього (формування ідеалу). – Режим доступу: <http://www.ji.lviv.ua/n21texts/kolodij.htm>
11. Колодій А. Розвиток громадянського суспільства. – Режим доступу: <http://political-studies.com/?p=166>

Тема 11. Політика й ідеологія

Основні терміни і поняття: політична ідеологія, ідеологічні течії, лібералізм, неолібералізм, консерватизм, неоконсерватизм, соціал-демократизм, фашизм, неофашизм, комунізм, неокомунізм, марксистська ідеологія, неомарксизм, націоналізм, імперішовінізм, інтернаціоналізм.

План

1. Сутність, структура та функції політичної ідеології.
2. Ідеологічні течії у сучасному світі: загальна характеристика й основні риси (лібералізм і неолібералізм, консерватизм і неоконсерватизм, радикалізм, соціал-демократизм, марксизм, анархізм, фашизм, неофашизм, клерикалізм).
3. Політична ідеологія в житті сучасної України.

Теми рефератів, презентацій:

1. Зародження і розвиток лібералізму в Україні.
2. Особливості виникнення і розвитку комуністичного руху в Україні.
3. Український націонал-комунізм.
4. Соціал-демократизм в теорії і практиці політичного життя українського суспільства.
5. Активізація клерикальної ідеології в Україні.

Література

1. Аляєв Г. Є. Політологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Г. Є. Аляєв. — Вид. 2-ге. — Полтава: АСМІ, 2011. — 312 с.
2. Аркуша О.Г. Політична система для України: історичний досвід і виклики сучасності: наук. вид. / О.Г. Аркуша, С.О. Біла, В.Ф. Верстюк, С.І. Віднянський, Є.І. Головаха, В.М. Горобець ; Ін-т історії України НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І.Ф.Кураса. — К.: Ніка-Центр, 2008. — 988 с.
3. Бебик В. Політологія : наука і навчальна дисципліна: Підручник.- К.: Каравела, 2009.- 496 с.
4. Графский, В.Г. История политических и правовых учений : учебник / В. Г. Графский. – М. : Проспект, 2005. – 600 с.

5. Гелей С.Д. Політологія: Навчальний посібник/ С.Д.Гелей, С.М.Рутар.- 6-те вид., перероб. і доп.- К.: Знання, 2007.- 309 с.
6. Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. Загальна теорія політики: Навчальний посібник. / Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. — К.: Видавничий дім «Кондор» , 2017. — 226 с.
7. Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. Концептуальні основи теорії політики: Навчальний посібник. – К., 2008. – 307 с.
8. Горбач О.Н. Політологія : навч. посібник. - Л.: [ЛДІНТУ ім. В.Чорновола], 2011. – 263 с.
9. Лісовий В. Націоналізм // Політологічні читання. – 1993. – № 1. – С. 303-304.
10. Лисяк-Рудницький. Історичні есе. – К., 1994. – Випуск I. – Т. 1, 2.
11. Маддісон В. Політична думка представників буржуазного лібералізму та елітаристських теорій (XVIII–поч. ХХ ст.) //Історія розвитку політичної думки: Курс лекцій. – К., 1996.
12. Сміт Е.Д. Сепаратизм і мультинаціоналізм // Сміт Е.Д. Національна ідентичність. –К., 1994. – Розділ 6. – С. 130-149.

Тема 12. Політична культура

Основні терміни і поняття: *політична свідомість, політична свідомість суспільства, політична свідомість соціальних груп, правосвідомість, політична культура. політичні переконання, політичні цінності, політичні субкультури, політичні орієнтації та установки, елітарна політична культура, цивільна політична культура, фрагментарна політична культура, змішана політична культура, політична соціалізація, агент соціалізації, моделі соціалізації.*

План

- 1 .Політична культура: сутність, структура, функції.
- 2 .Типи політичних культур.
- 3 .Політологічні концепції політичної культури.
- 4 .Політична соціалізація: типи, етапи, функції.
- 5 . Політична культура сучасного українського суспільства.

Теми рефератів, презентацій:

1. Від конфронтаційної моделі політичної культури до демократичної.
2. Тоталітарна та демократична політична свідомість.
3. Сучасна політика уряду України в галузі культури та культурного будівництва.

Література

1. Аляєв Г. Є. Політологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Г. Є. Аляєв. — Вид. 2-ге. — Полтава: АСМІ, 2011. — 312 с.
2. Бебик В. Політологія : наука і навчальна дисципліна: Підручник.- К.: Каравела, 2009.- 496 с.
3. Гелей С.Д. Політологія: Навчальний посібник/ С.Д.Гелей, С.М.Рутар.- 6-те вид., перероб. і доп.- К.: Знання, 2007.- 309 с.
4. Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. Загальна теорія політики: Навчальний посібник. / Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. — К.: Видавничий дім «Кондор» , 2017. — 226 с.
5. Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. Концептуальні основи теорії політики: Навчальний посібник. — К., 2008. — 307 с.
6. Горбач О.Н. Політологія : навч. посібник. - Л.: [ЛДІНТУ ім. В.Чорновола], 2011. — 263 с.
7. Дегтярев А.А. Основы политической теории – М.: ЮЮНИТИ-ДАНА, 2010. — 434 с.

8. Демократія: Антологія. -К.: Смолоскип, 2005. – 1105 с.
9. Ирхин Ю.В., Зотов В.Д., Зотова Л.В. Политология: Учебник. – М.: Юристъ, 2009. – 511 с.
10. Іванова Н.Ю. Політологія: навч. посіб. / Н.Ю. Іванова, В.Ф. Смоляк. – К.: КНЕУ, 2011. – 348 с.
11. Кваша О. П. Політологія : курс лекцій. Краматорськ : ДДМА, 2019. 135 с.

Тема 13. Політичні процеси в сучасному світі

Основні терміни і поняття. політичний процес, політична діяльність, політичні рішення, політична ситуація, політична криза, політична кампанія, революція, реформа, повстання, бунт, заколот, абсентеїзм, конформізм, лобізм, політичне відчуження, політична пасивність, обструкція, екстремізм, політичний тероризм.

План

1. Сутність, структура та основні стадії політичного процесу.
2. Об'єкти та суб'єкти політичного процесу.
3. Політична модернізація.
4. Особливості розвитку політичних процесів у перехідних суспільствах і в Україні.

Темі рефератів, презентацій:

1. Основні теоретичні підходи до аналізу політичних процесів.
2. Процеси демократизації в незалежній Україні.
3. Європейський політичний процес і його специфіка.

Література

1. Бебик В. Політологія : наука і навчальна дисципліна: Підручник.- К.: Каравела, 2009.- 496 с.
2. Гелей С.Д. Політологія: Навчальний посібник/ С.Д.Гелей, С.М.Рутар.- 5-те вид., перероб. і доп.- К.: Знання, 2004.- 645 с.
3. Кваша О. П. Політологія : курс лекцій. Краматорськ : ДДМА, 2019. 135 с
4. Политология:Учебник для вузов/Под ред.проф.В.Н.Лавриненко.-2-е изд., перероб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002.-544с.
5. Политология : учебник / под ред. В.А. Ачкасова, В.А. Гуторова. – М. :Юрайт-Издат, 2006. – 692 с.
6. Піча В.М. Політологія: Підручник/ В.М.Піча, Н.М.Хома.- 5-те вид., стер.- Львів: "Новий Світ-2000", 2008.- 304 с.
7. Рудич М. Політологія.- Київ, Либідь, 2005.-480с.
8. Шляхтун П.П. Політологія (теорія та історія політичної науки): Підручник.-К.: Либідь, 2002.-576с.

Тема 14. ЗМІ в політичній системі суспільства

Основні терміни і поняття: засоби масової інформації, засоби масової комунікації, політичні комунікації, громадська думка, інформаційний процес, розповсюдження інформації, політичний вплив ЗМІ, політичне маніпулювання, соціальні міфи, радіо, телебачення, преса, нова інформаційна ситуація, «четверта гілка влади», «теледемократія», спостережні ради, «дозована» критика.

План

1. Поняття та функції політичних комунікацій. ЗМІ як один з найважливіших інститутів суспільства.

2. Вплив ЗМІ на політичну психологію людини. Основні канали і особливості політичного впливу ЗМІ.

3. Специфіка функціонування ЗМІ в українському суспільстві.

Теми рефератів, презентацій:

1. Роль комунікації у політиці.

2. Засоби масової інформації і процеси демократизації суспільства.

3. Форми та методи впливу ЗМІ на політичні рішення.

4. Взаємовідносини політики, ЗМІ та влади.

5. Українське законодавство про засоби масової інформації.

6. Політичний вплив ЗМІ на громадську думку.

7. Вплив ЗМІ на інформаційний процес.

8. Плюралізм ЗМІ.

9. Контроль за ЗМІ.

10. Зв'язок ЗМІ з тіньовими й олігархічними структурами.

Література

1. Бебик В.М., Сидоренко О.І. Засоби масової інформації посткомуністичної України. – К., 1996.

2. Гелей С.Д. Політологія: Навчальний посібник/ С.Д.Гелей, С.М.Рутар.- 5-те вид., перероб. і доп.- К.: Знання, 2004.- 645 с.

3. Кваша О. П. Політологія : курс лекцій. Краматорськ : ДДМА, 2019. 135 с

4. Політологія:Учебник для вузов/Под ред.проф.В.Н.Лавриненко.-2-е изд., перероб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002.-544с.

5. Політологія : учебник / под ред. В.А. Ачкасова, В.А. Гуторова. – М. :Юрайт-Издат, 2006. – 692 с.

6. Піча В.М. Політологія: Підручник/ В.М.Піча, Н.М.Хома.- 5-те вид., стер.- Львів: "Новий Світ-2000", 2008.- 304 с.

7. Рудич М. Політологія.- Київ, Либідь, 2005.-480с.
8. Тихомирова Є.Б. Комунікації з громадськістю в міжнародному середовищі: структура, цілі та завдання Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. – Вип. 34. Част. 2. – К. 2002. – С. 70 – 77.
9. Шляхтун П.П. Політологія (теорія та історія політичної науки): Підручник.-К.: Либідь, 2002.-576с.

Тема 15. Світова політика як предмет дослідження теорії

Основні терміни і поняття: міжнародні відносини, міжнародна політика, зовнішня політика, світова політика, світовий політичний процес, міжнародна система, політико-правовий режим, міжнародне право, основні принципи міжнародного права, моральні норми, міжнародна система охорони прав людини, право прав людини, міжнародне гуманітарне право, концепція гуманітарного втручання.

План

1. Зміст та функції світової політики.
2. Міжнародний політичний процес: поняття, суб'єкти.
3. Особливості взаємодії права і моралі у міжнародних відносинах.
4. Основні тенденції та форми розвитку сучасного світового політичного процесу. Демократизація як глобальний процес.

Теми рефератів, презентацій:

1. Сучасний міжнародний порядок.
2. Сутність «нового політичного мислення» у міжнародних відносинах.
3. Роль ООН у сучасних міжнародних відносинах.

4. Центри сили і політико-правовий режим міжнародних відносин.

Література

1. Арон Р. Мир і війна між націями. - К., Юніверс, 2000. – 688 с.
2. Гаджиев К.С. Введение в геополитику. - М.: Логос, 1997. – 416 с.
3. Герасимчук Т.Ф. Теоретико-концептуальні основи та методи дослідження міжнародних відносин // Український історичний журнал. – 2006. – № 5. – С. 186 – 199.
4. Дергачев В.А. Геополитика. – К.: ВИРА-Р, 2000. – 448 с.
5. Кваша О. П. Політологія : курс лекцій. Краматорськ : ДДМА, 2019. 135 с.
6. Матвеев С.А. Політологія: Навчальний посібник/ С.А.Матвеев, Л.С.Буланенко.- Х.: Одіссей, 2008.- 272 с.
7. Мадіссон В.В., Шахов В.А. Політологія міжнародних відносин. Навчальний посібник. – К.: Либідь, 1997. – 176 с.
8. Політологія : підручник / М.І. Панов (керівн. авт. кол.) [та ін.]. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Концерн „Видавничий Дім «Ін Юре», 2005. – 520 с.
9. Політологія : підручник / за ред. Ю.І. Кулагіна, В.І. Полуріза. – К. : Альтепрес, 2002. – 612 с.
10. Политология : учебник / под ред. В.А. Ачкасова, В.А. Гуторова. – М. : Юрайт-Издат, 2006. – 692 с.
11. Рудич, Ф.М. Політологія : підручник / Ф.М. Рудич. – К. : Либідь, 2004. – 480 с.

Тема 16. Глобалізація та її вплив на сучасні міжнародні відносини

Основні терміни і поняття: глобалізація, інтеграція, інтернаціоналізація, агенти глобалізації, рівні глобалізації, глобалісти, антиглобалісти, альтерглобалісти, фактори глобалізації, впливи глобалізації, наслідки глобалізації.

План

1. Зміст процесу глобалізації.
2. Основні теоретичні підходи до процесу глобалізації (Дж. Стігліц, Дж.Розенау, З. Бжезінський, А.Вебер, А.Богатуров та ін.).
3. Вплив глобалізації на сучасну міжнародну систему.
4. Перспективи розвитку глобальної системи міжнародних відносин.

Теми рефератів, презентацій:

1. Глобалісти проти антиглобалістів.
2. Глобалізація та інтеграції: точки дотику та взаємодії.
3. Інформаційне суспільство й глобалізація.

Література

1. Гаджиев К.С. Введение в геополитику. - М.: Логос, 1997. – 416 с.
2. Герасимчук Т.Ф. Теоретико-концептуальні основи та методи дослідження міжнародних відносин // Український історичний журнал. – 2006. – № 5. – С. 186 – 199.
3. Дергачев В.А. Геополитика. – К.: ВИРА-Р, 2000. – 448 с.
4. Кваша О. П. Політологія : курс лекцій. Краматорськ : ДДМА, 2019. 135 с.
5. Матвеев С.А. Політологія: Навчальний посібник/ С.А.Матвеев, Л.С.Буланенко.- Х.: Одиссей, 2008.- 272 с.

6. Мадіссон В.В., Шахов В.А. Політологія міжнародних відносин. Навчальний посібник. – К.: Либідь, 1997. – 176 с.
7. Політологія : підручник / М.І. Панов (керівн. авт. кол.) [та ін.]. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Концерн „Видавничий Дім «Ін Юре», 2005. – 520 с.
8. Рудич, Ф.М. Політологія : підручник / Ф.М. Рудич. – К. : Либідь, 2004. – 480 с.
9. Тихомирова Є.Б. Концепція відкритого суспільства в контексті глобалізації // Дослідження світової політики: Збірник наукових праць. Вип. 22. – К.: Інститут світової економіки та міжнародних відносин НАН України, 2002. – С. 18-30
10. Шепелєв М.А. Теорія міжнародних відносин: Підручник. – К.: Вища школа, 2004. – 622 с.
11. Цыганков П.А. Теория международных отношений: Хрестоматия. – М.: Гардарики, 2002. – 400 с.

2 ТЕМИ РЕФЕРАТІВ, ПРЕЗЕНТАЦІЙ

1. Історія виникнення та розвитку політичної науки.
2. Зростання ролі та значення науки про політику для розбудови української державності.
3. Концепції політичної влади: історичний аспект.
4. Мораль і політична влада.
5. Криза влади і трансформація владних відносин.
6. В.Липинський про роль провідної верстви. «Національна аристократія».
7. Сутність «залізного закону олігархії» і специфіка його прояву в Україні.
8. Політичне лідерство в тоталітарних і демократичних державах.
9. Проблеми формування політичних лідерів в Україні.
10. Формування іміджу політичних лідерів і організацій.
11. Імідж політичного лідера і його складові.
12. Типи опозиції в Україні: консервативна, екстремістська, демократична.
13. Громадянська компетентність опозиції і влади.
14. Роль Конституції у визначенні політичної системи.
15. Місце громадської думки в політичній системі.
16. Конституція України про політичну систему.
17. Типологія політичних систем Г.Алмонда.
18. Чи можлива диктатура в сучасному світі ?
19. Теорії виникнення держави.
20. Місце людини в державі.
21. Система державної влади в Україні.
22. Етапи становлення та розвитку суспільно-політичних рухів.
23. Політичні партії і об'єднання в Україні: історія і сучасність.

24. Конституція України про свободу та умови об'єднання громадян у політичні партії.
25. Історія виникнення і розвиток суспільно-політичних рухів.
26. Альтернативні рухи в сучасному суспільному житті.
27. Історія утворення і становлення політичних партій.
28. Сучасні політичні партії і проблеми їх класифікації.
29. Утворення і становлення перших українських партій.
30. Національні партії в роки української революції 1917 – 1921 рр.
31. Західноукраїнські партії у 20–30-х роках ХХ століття.
32. Процес становлення багатопартійності в незалежній Україні.
33. Громадянське суспільство як ключове поняття посткомуністичної трансформації.
34. Громадянське суспільство як умова свободи й демократії.
35. Відновлення громадянського суспільства в Україні на рубежі 80-х – 90-х років.
36. Перші громадські (неформальні) організації в Україні.
37. Зародження і розвиток лібералізму в Україні.
38. Особливості виникнення і розвитку комуністичного руху в Україні.
39. Український націонал-комунізм.
40. Соціал-демократизм в теорії і практиці політичного життя українського суспільства.
41. Активізація клерикальної ідеології в Україні.
42. Від конфронтаційної моделі політичної культури до демократичної.
43. Тоталітарна та демократична політична свідомість.
44. Сучасна політика уряду України в галузі культури та культурного будівництва.
45. Основні теоретичні підходи до аналізу політичних процесів.
46. Процеси демократизації в незалежній Україні.

47. Європейський політичний процес і його специфіка.
48. Роль комунікації у політиці.
49. Засоби масової інформації і процеси демократизації суспільства.
50. Форми та методи впливу ЗМІ на політичні рішення.
51. Українське законодавство про засоби масової інформації.
52. Політичний вплив ЗМІ на громадську думку.
53. Вплив ЗМІ на інформаційний процес.
54. Плюралізм ЗМІ.
55. Контроль за ЗМІ.
56. Зв'язок ЗМІ з тіньовими й олігархічними структурами.
57. Сучасний міжнародний порядок.
58. Сутність «нового політичного мислення» у міжнародних відносинах.
59. Роль ООН у сучасних міжнародних відносинах.
60. Центри сили і політико-правовий режим міжнародних відносин.
61. Глобалісти проти антиглобалістів.
62. Глобалізація та інтеграції: точки дотику та взаємодії.
63. Інформаційне суспільство й глобалізація.

3. ПИТАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ

1. Проаналізуйте політику як соціальне явище.
2. Охарактеризуйте місце теорії політики в системі наук про суспільство.
3. Розкрийте предмет, методи і категорії політичної науки.
4. Розкрийте об'єкт і предмет політичної науки.
5. Охарактеризуйте функції загальної теорії політики.
6. Розкрийте зростання ролі і значення науки про політику на сучасному етапі світового суспільного розвитку і політичного процесу незалежної України.
7. Проаналізуйте суб'єкти і об'єкти політики.
8. Проаналізуйте проблему прав людини як центральне питання політичної науки.
9. Охарактеризуйте соціальні групи як основні суб'єкти і об'єкти політики (верства, клас, етнос, нація).
10. Розкрийте механізм впливу соціальних спільнот на політику в умовах незалежного розвитку України.
11. Проаналізуйте політичне життя сучасного українського суспільства.
12. Охарактеризуйте владу як явище суспільного життя.
13. Розкрийте концепції політичної влади.
14. Охарактеризуйте структурау влади: суб'єкти, об'єкти, джерела, ресурси, функції влади.
15. Дайте характеристику видів влади.
16. Розкрийте принципи реалізації влади: організація, принцип розподілу влади, переконання, контроль, виховання, примус.
17. Охарактеризуйте легітимність влади.
18. Розкрийте сутність політичного елітизму та генезу цього поняття.

19. Проаналізуйте класичні теорії еліт (В.Парето, Г.Моска, Р.Міхельс).
20. Проаналізуйте сучасні концепції еліт: макіавеллістська школа, ціннісні теорії, функціональні теорії еліт, ліво-ліберальні концепції еліт, теорії демократичного елітизму.
21. Проаналізуйте системи рекрутування еліт.
22. Дайте характеристику політичної еліти в структурах влади.
23. Охарактеризуйте номенклатурну систему та її соціальні наслідки.
24. Дайте характеристику політичної еліти України, особливості її формування та етапи еволюції.
25. Охарактеризуйте лідерство як соціальний феномен.
26. Розкрийте основні концепції політичного лідерства.
27. Охарактеризуйте політичне лідерство в Україні.
28. Розкрийте історичні традиції та сучасні підходи до розуміння політичної опозиції.
29. Проаналізуйте взаємодію політичної влади і опозиції.
30. Дайте характеристику опозиції як індикатора демократичного суспільства і правової держави.
31. Проаналізуйте взаємодію опозиції і влади в Україні.
32. Розкрийте сутність та структуру політичного процесу.
33. Охарактеризуйте об'єкти та суб'єкти політичного процесу.
34. Розкрийте сутність виборів та їх місце у формуванні та функціонуванні демократичної держави.
35. Проаналізуйте принципи виборчого права та демократичної організації виборів.
36. Охарактеризуйте вибори як інструмент політичного маніпулювання та переходу до демократії.
37. Дайте характеристику основних типів виборчих систем.
38. Проаналізуйте технологію виборчої кампанії.
39. Охарактеризуйте основні стадії виборчого процесу.

40. Проаналізуйте інформаційно-аналітичне супроводження виборчої кампанії.
41. Проаналізуйте ефективність пропагандистського впливу.
42. Розкрийте типології політичних конфліктів.
43. Охарактеризуйте фази розвитку внутрішньополітичних і зовнішньополітичних конфліктів.
44. Проаналізуйте міжнаціональні конфлікти, причини їх виникнення та фази розвитку.
45. Розкрийте проблему управління політичними конфліктами.
46. Розкрийте основні методи врегулювання конфліктів: консенсус, уникнення конфліктів, відкладення конфлікту, посередництво, арбітраж, переговори.
47. Визначте основні шляхи досягнення національної і соціально-політичної злагоди у сучасному українському суспільстві.
48. Розкрийте сутність політичної системи, її основні компоненти.
49. Розкрийте генезу і варіанти інтерпретації політичної системи Д.Істона і Г.Алмонда.
50. Проаналізуйте структуру політичної системи.
51. Розкрийте функції політичної системи та закономірності її розвитку.
52. Розкрийте роль Конституції у визначенні та функціонуванні політичної системи.
53. Охарактеризуйте особливості формування політичної системи в Україні. Конституція України про політичну систему.
54. Розкрийте загальні підходи та характеристики типологій політичних систем.
55. Проаналізуйте формаційні політичні системи.
56. Проаналізуйте режимні політичні системи.
57. Охарактеризуйте модельні політичні системи.
58. Охарактеризуйте партійні політичні системи.

59. Охарактеризуйте основні виборчі політичні системи.
60. Проаналізуйте ідеологічні політичні системи.
61. Розкрийте інтеграційні (цивілізаційні) політичні системи.
62. Охарактеризуйте державу як політичний інститут.
63. Розкрийте теорії виникнення держави (патріархальна теорія, теорія суспільного договору, теорія підкорення, психологічна теорія, марксистська теорія).
64. Проаналізуйте місце людини у державі.
65. Охарактеризуйте форми правління.
66. Проаналізуйте державну владу й органи управління державою.
67. Розкрийте принцип розподілу влади на законодавчу, виконавчу та судову.
68. Охарактеризуйте Конституцію як основний закон держави.
69. Проаналізуйте систему державної влади в Україні.
70. Проаналізуйте громадянське суспільство як ключове поняття посткомуністичної трансформації.
71. Розкрийте ознаки, функції та атрибути громадянського суспільства.
72. Охарактеризуйте відновлення громадянського суспільства в Україні на рубежі 1980-х – 1990-х років.
73. Охарактеризуйте виникнення і розвиток громадсько-політичних організацій, рухів.
74. Розкрийте етапи становлення та розвитку суспільно-політичних рухів.
75. Охарактеризуйте програмні засади, стратегію і тактику політичних партій.
76. Розкрийте сучасні тенденції у розвитку політичних партій і рухів.
77. Охарактеризуйте політичні партії і об'єднання в Україні (історія і сучасність).

78. Дайте характеристику партійної системи України. Проблеми й етапи становлення багатопартійності в незалежній Україні.
79. Проаналізуйте ставлення партій України до основних політичних проблем.
80. Проаналізуйте роль комунікації у політиці.
81. Розкрийте політичний вплив ЗМІ на громадську думку.
82. Розкрийте проблему політичного маніпулювання і шляхи його обмеження.
83. Розкрийте специфіку функціонування ЗМІ в українському суспільстві.
84. Охарактеризуйте політичну свідомість як відображення ідейного життя суспільства.
85. Розкрийте сутність національної свідомості, її провідну роль у самоідентифікації політичного українського етносу.
86. Проаналізуйте складові політичної свідомості (історична пам'ять народу, патріотизм, вірність та відданість Вітчизні, національна психологія, національна гордість).
87. Розкрийте сутність, структуру і функції політичної культури.
88. Проаналізуйте політологічні концепції політичної культури.
89. Визначте місце і роль політичної культури в загальній системі культури і в політичному житті суспільства.
90. Розкрийте особливості формування політичної культури українського соціуму в умовах трансформації політичної системи.
91. Розкрийте сутність, структуру та функції політичної ідеології.
92. Проаналізуйте рівні функціонування політичної ідеології.
93. Охарактеризуйте основні ідеологічні течії у сучасному світі: лібералізм, консерватизм, соціал-демократизм, фашизм, комунізм тощо.
94. Визначте місце політичної ідеології в житті сучасної України.
95. Розкрийте роль націоналізму в світовій та вітчизняній практиці.
96. Розкрийте особливості формування українського менталітету.

97. Розкрийте складові та функції політичного маркетингу.
98. Охарактеризуйте політичне рекламування, технологію й організацію політичної рекламної кампанії.
99. Проаналізуйте місце політичного рішення в політичній діяльності.
100. Розкрийте імідж політичного лідера і його складові.
101. Проаналізуйте іміджмейкерство в політичних процесах України.
102. Проаналізуйте міжнародні відносини як предмет дослідження окремих наук.
103. Проаналізуйте системний підхід до аналізу міжнародних відносин.
104. Охарактеризуйте глобалізацію міжнародного середовища, її основні складові.
105. Охарактеризуйте глобальні та регіональні зміни міжнародних відносин.
106. Розкрийте прикладне значення теорії міжнародних відносин.
107. Охарактеризуйте основні тенденції та форми розвитку сучасних міжнародних відносин.
108. Проаналізуйте політичний простір держави.
109. Розкрийте контроль політичного простору.
110. Проаналізуйте основні форми суперництва між державами.
111. Розкрийте місце та роль кордонів у відносинах між державами.
112. Проаналізуйте вирішення проблеми українсько-російських кордонів.
113. Розкрийте зміст процесу глобалізації.
114. Проаналізуйте основні теоретичні підходи до процесу глобалізації (Дж. Стігліц, Дж. Розенау, З. Бжезінський, А. Вебер, А. Богатуров та ін.).
115. Охарактеризуйте позитивні та негативні наслідки глобалізації.

4. ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Політичне і політика, різноманітність визначень політики.
2. Суб'єкти та об'єкти політики, її функції.
3. Методи дослідження політології, її завдання та функції.
4. Поняття політичної влади, її сутність та функції
5. Основні концепції політичної влади. Структура влади.
6. Суб'єкти влади як носії влади. Ресурси влади.
7. Поняття легітимності та принцип поділу влади.
8. Сутність політичного елітизму та генеза цього поняття.
9. Класичні теорії еліт (В.Парето, Г.Моска, Р.Міхельс, В.Липинський, Д.Донцов).
10. Сучасні концепції еліт: макіавеллістська школа, ціннісні теорії, функціональні теорії еліт, ліволіберальні концепції еліт
11. Політична еліта в структурах влади. Еліта в демократичному суспільстві.
12. Лідерство як соціальний феномен. Типи політичного лідера.
13. Основні концепції політичного лідерства (теорія рис, ситуаційна теорія конститuentів, психологічна концепція, інтерактивний аналіз).
14. Типи, форми і функції політичної опозиції. Принципи формування та діяльності опозиції.
15. Сутність та основні компоненти політичної системи. Функції політичної системи.
16. Моделі політичної системи Д.Істона і Г.Алмонда.
17. Функції політичної системи.
18. Загальні підходи та характеристики типологій політичних систем.
19. Основні типи політичних режимів: тоталітарні, авторитарні, демократичні.

20. Критерії виокремлення основних типів політичних систем. Особливості формування політичної системи в Україні.
21. Теорії виникнення держави.
22. Система державної влади в Україні.
23. Групи інтересів: поняття, типи, функції.
24. Історичні форми партій.
25. Політична партія: поняття, типи, функції.
26. Партійна система: поняття, типи, функції.
27. Партії і партійна система у сучасній Україні.
28. Історична еволюція громадянського суспільства та уявлень про нього.
29. Ознаки, функції та атрибути громадянського суспільства.
30. Сутність, структура та функції політичної ідеології.
31. Ідеологічні течії у сучасному світі: загальна характеристика й основні риси
32. Політична культура: сутність, структура, функції.
33. Типи політичних культур.
34. Політична соціалізація: типи, етапи, функції.
35. Сутність, структура та основні стадії політичного процесу.
36. Політична модернізація.
37. Поняття та функції політичних комунікацій. ЗМІ як один з найважливіших інститутів суспільства.
38. Міжнародний політичний процес: поняття, суб'єкти, основні тенденції та форми розвитку сучасного світового політичного процесу.
39. Зміст процесу глобалізації. Основні теоретичні підходи до процесу глобалізації
40. Вплив глобалізації на сучасну міжнародну систему. Перспективи розвитку глобальної системи міжнародних відносин.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Авксентьева Т.Г., Бакіров В. С., Герасіна Л. М., Довбня О. М., Калиновський В. Б., Литвиненко О. В. Порівняльна політика. Основні політичні системи сучасного світу / Харківський національний ун-т ім. В.Н.Каразіна / Віль Савбанович Бакіров (ред.), Микола Іванович Сазонов (ред.). — Х., 2008. 576 с.
2. Аляєв Г. Є. Політологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Г. Є. Аляєв. Вид. 2-ге. Полтава: АСМІ, 2011. 312 с.
3. Аркуша О.Г. Політична система для України: історичний досвід і виклики сучасності: наук. вид. / О.Г. Аркуша, С.О. Біла, В.Ф. Верстюк, С.І. Віднянський, Є.І. Головаха, В.М. Горобець ; Ін-т історії України НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І.Ф.Кураса. К.: Ніка-Центр, 2008. 988 с.
4. Бебик В. Політологія : наука і навчальна дисципліна: Підручник.- К.: Каравела, 2009. 496 с.
5. Гелей С.Д. Політологія: Навчальний посібник/ С.Д.Гелей, С.М.Рутар.- 6-те вид., перероб. і доп.- К.: Знання, 2007. 309 с.
6. Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. Загальна теорія політики: Навчальний посібник. / Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. — К.: Видавничий дім «Кондор» , 2017. 226 с.
7. Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. Концептуальні основи теорії політики: Навчальний посібник. – К., 2008. 307 с.
8. Горбач О.Н. Політологія : навч. посібник. - Л.: [ЛДІНТУ ім. В.Чорновола], 2011. 263 с.
9. Дубінін, В.В. Розвиток політичної думки в Україні: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Краматорськ: ДДМА, 2005. 216 с.

10. Дубінін В.В. Роль інтересів народу в становленні та розвитку політичної системи суспільства: Монографія.- Краматорськ: ДДМА, 2006. 260 с.
11. Даль Р.А. Поліархія. Участь у політичному житті та опозиція / О.Д. Білогорський (пер.з англ.). Х. : Каравела, 2002. 216 с.
12. Іванова Н.Ю. Політологія: навч. посіб. / Н.Ю. Іванова, В.Ф. Смоляк. К.: КНЕУ, 2011. 348 с.
13. Кваша О. П. Політологія : курс лекцій. Краматорськ : ДДМА, 2019. 135 с.
14. Матвеев С.А. Політологія: Навчальний посібник/ С.А.Матвеев, Л.С.Буланенко.- Х.: Одісей, 2008. 272 с.
15. Погорельый, Д.Е. Политология: кредитно-модульный курс : хрестоматия / Д.Е. Погорельый. 4-е изд., испр. и доп. Харьков : Олант, 2007. 552 с.
16. Політологія : підручник / за ред. О.В. Бабкіної, В.П. Гобатенка. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Видавничий центр «Академія», 2001. 528 с.
17. Політологія : підручник / за ред. Ю.І. Кулагіна, В.І. Полуріза. К. : Альтепрес, 2002. 612 с.
18. Рудич, Ф.М. Політологія : підручник / Ф.М. Рудич. – К. : Либідь, 2004. – 480 с.
19. Шляхтун, П.П. Політологія (теорія та історія політичної науки) : підручник / П.П. Шляхтун. – 3-тє вид., стер. – К. : Либідь, 2005. – 576 с.

Допоміжна література

1. Абетка української політики: Довідник. – К., 2001.
2. Тихомирова Є.Б. Аналітика, експертиза, прогнозування: Монографія. К.: Наша культура і наука, 2003. – 614 с.
3. Політологія : підручник / М.І. Панов (керівн. авт. кол.) [та ін.]. 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2005. 520 с.

4. Шведа Ю.Р. Теорія політичних партій та партійних систем / Ю.Р. Шведа. – Л.: Тріада плюс, 2004. – 523 с.
5. Юрій, М.Ф. Основи політології : навч. Посібник / М.Ф. Юрій. – К. : Кондор, 2003. – 340 с.

Інтернет-ресурси:

1. Ярош Б.О., Ярош О.Б. Загальна теорія політики: Навч. посіб. – Луцьк: РВВ «Вежа» Волинського державного ун-ту ім. Лесі Українки, 2005. – 240 с. – Режим доступу: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-26.html%20%20%20>.
2. Юрій Ф.М. Політологія. – Режим доступу: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-45.html%20%20>.
3. http://www.znannia.com.ua/index.php?page=shop.browse&category_id=13&option=com_virtuemart&Itemid=1
4. http://www.djerelo.com/index.php?option=com_content&task=category§ionid=12&id=123&Itemid=251
5. <http://www.niss.gov.ua>

Навчальне видання

ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ ПОЛІТИКИ

**Методичні вказівки
до семінарських занять**

для здобувачів спеціальності 052 «Політологія»

Укладач

КВАША Олександр Павлович

За авторським редагуванням

165/2021. Формат 60 × 84/16. Ум. друк. арк. 2,44.

Обл.-вид. арк.. 1,59. Тираж 50 пр. Зам. №

Видавець і виготівник

Донбаська державна машинобудівна академія

84313, м. Краматорськ, вул. Академічна, 72.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 1633 від 24.12.2003